

Motion

1979/80: 251

av Paul Jansson m. fl.
om sysselsättningen vid Vanäsverken i Karlsborg

I en gemensam skrivelse av den 20 november 1979 – som biläggs denna motion – tillställd cheferna för industridepartementet och försvarsdepartementet, uttrycker företrädare för de fackliga organisationerna vid Vanäsverken i Karlsborg sin stora oro över Vanäsverkens framtid.

Denna oro framstår som i hög grad berättigad. Under ett drygt decennium har de anställda vid Vanäsverken slitits mellan hopp och förtvivlan huruvida de får behålla sin arbetsplats eller inte.

Vi motionärer delar till fullo den oro som de anställda vid Vanäsverken på detta sätt gett uttryck för.

Vanäsverken med sina ca 300 anställda utgör en betydande del av sysselsättningsutbudet i Karlsborgs kommun. Skulle utvecklingen vid Vanäs gå därhän att arbetsstyrkan där kom att halveras, vilket framgår av vissa kalkyler, kommer detta att innebära stora problem såväl för de anställda vid Vanäsverken som för kommunen i stort.

Enligt vår uppfattning har staten ett alldeles speciellt ansvar för sysselsättningen i Karlsborgs kommun, eftersom orten som sådan tillkommit och genom åren utvecklats beroende på de militära anläggningar som etablerats där.

Det bör i sammanhanget påpekas att ca 1 350 personer i Karlsborg är anställda i sådana verksamheter som har med det militära försvaret att göra, medan å andra sidan endast ca 500 personer är sysselsatta inom civil tillverkningsindustri.

Detta understryker för det första att staten måste anses ha ett särskilt ansvar för ortens sysselsättning, för det andra pekar detta förhållande på ett uttalat behov av lokalisering av civil verksamhet till kommunen.

Sedan 1975 har man genomfört en betydande upprustning av Vanäsfabriken såväl då det gäller rationalisering av produktionen som miljöförbättrande åtgärder. Sammantaget har under åren 1975–1979 investerats ca 38 milj. kr. för dessa ändamål. Inte minst av denna anledning framstår det som angeläget att man tillvaratar den kapacitet som finns i anläggningen.

Skulle det visa sig att det inte är möjligt att trygga sysselsättningen vid Vanäsverken genom militära beställningar av finkalibrig ammunition, bör enligt vår mening tillverkningen kompletteras med en betydandesatsning på alternativ produktion för att man bättre skall kunna utnyttja befintlig kapacitet och trygga sysselsättningen på längre sikt.

Enligt vår uppfattning är det nödvändigt att en samlad strukturplan snarast upprättas för Vanäsverken, syftande till en komplettering av tillverkningen

bestående av nya produkter som kan inordnas i den nuvarande organisationen vid företaget. Detta framstår som en förutsättning för Vanäsverkens framtida överlevnad.

Det bör ankomma på ansvariga departementet – försvars- och industridepartementen – att tillsammans med verksledningen och företrädare för de anställdas organisationer lägga fram förslag till en sådan strukturplan och även föreslå vilken form av alternativ produktion som kan anses lämplig som komplement till den nuvarande tillverkningen.

Därmed skulle man kunna garantera Vanäsverkens fortlevnad som ett stabilt basföretag i Karlsborgs kommun, samtidigt som man beaktar företagets betydelse för den svenska försvarsberedskapen med avseende på tillgång på militär finkalibrig ammunition.

Med stöd av det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande det långsiktiga tryggheten av sysselsättningen vid Vanäsverken i Karlsborg.

Stockholm den 16 januari 1980

PAUL JANSON (s)

SVEN-GÖSTA SIGNELL (s)

JAN FRANSSON (s)

BIRGITTA JOHANSSON (s)

Bilaga

Till
Chefen för Industridepartementet och
Chefen för Försvarsdepartementet

Delgives:

Riksdagsman
Gunilla André
Jan Fransson
Olle Grahn
Ingemar Hallenius
Paul Jansson
Birgitta Johansson
Bengt Kindbom
Karl Leuchovius
Sven-Gösta Signell
Sten Svensson

Förbundsledningen för
SF
FCTF
SALF
SACO

Vanäsverkens framtid

Den av landets politiska ledning framkallade kommande sysselsättningsbristen för de anställda vid Vanäsverken är i högre grad oroande än de struktureringsfrågor som under ett drygt decennium inverkat på stabiliteten i verksamheten.

I dag tycks den samlande kraften i form av enighet mellan koncernledning och personalrepresentanter vara helt maktlös. Extraordinära insatser krävs.

Bakgrund

Vid förhandlingar enligt MBL i februari 1979 angående FFV:s förvärv av Norma Projektilfabrik AB tecknades framtiden för Vanäsverken, som enligt förutsättningarna den blivande ensamtillverkaren av militär finkaliberammunition, mot bakgrunden av då kända anskaffningsplaner med en svagt vikande trend.

FFV hade synbarligen goda möjligheter, att med ledning därav planera verksamheten antingen med nedskärningar följande den s. k. naturliga avgången eller med ersättningsalternativ i sysselsättningen.

FMV:s ändrade planer delgavs därefter FFV i juni månad. Såväl ledning som personal kunde efter den omedelbara bestörtningen inte annat än betvivla allvaret bakom de drastiska nedskärningar som redan inom innevarande budgetår skulle få katastrofala följder för Vanäsverken.

Orsaken angavs som brist på medel dvs. avsaknad av ekonomiska resurser för att fullfölja det senaste försvarsbeslutet, som i enighet fattats av Sveriges riksdag.

Situationen är oacceptabel ur åtskilliga synpunkter.

Prioriteringar kan givetvis diskuteras. Satsning på ett långt drivet mekaniserat försvar (avancerade vapensystem, målsökande robotar etc.), för att ersätta ett hembygdsförsvar av värnpliktiga eller frivilligorganiserade medborgare ligger kanske i tiden, men ställer sig utomordentligt kostnadskrävande i anskaffning och drift.

Energiresurserna kan komma att belastas hårt.

Funderingar har förekommit, om ändring av anskaffningsplanerna förelåg redan före Norma-förvärvet, men beträffande delgivande till FFV, fördröjdes avsiktligt för att ej störa "lösningen" av en annan för makthavarna besvärlig fråga.

Det måste vara ett oeftergivligt krav att det statliga arbetsgivaransvar, som ligger hos Industridepartementet, utövas med ett föredöme som föreskrivs av valda representanter för landets folk.

Omedelbara krav

Lokala representanter för Vanäsverkens personalorganisationer har i enlighet med vad som förelagts som uppdrag från de anställda enats om följande krav.

FFV:s ledning har ej av ansvariga departementet i tillräckligt god tid erhållit erforderligt underlag för ett bibehållande av en nödvändigt stabil verksamhet och en trygg sysselsättning för sina anställda vid Vanäsverken, på sådant sätt som måste krävas inom statsägda företag.

En kompensation genom beviljande av extra medel är rimlig, dels för att skapa den trygghet som är en skyldighet hos varje arbetsgivare, dels för att förhindra oönskade inskränkningar inom försvaret.

Försvarets Materielverk måste av Sveriges riksdag beviljas ett extra anslag för anskaffning av finkaliberammunition hos FFV med pr år 20 milj. kr. i 5 år, varunder förberedelser för anpassning till den för landets försvar och beredskap lämpligaste nivån för tillverkningen av finkaliberammunition kan äga rum i den takt som tidigare planerats och som innebär en långsammare avtrappning.

Disponering av medlen skall förutsätta att inga friställningar får ske vid Vanäsverken.

Långsiktiga krav

Utredningsgrupper på kommunal- och länsnivå arbetar sedan en tid för att på sikt ersätta bortfallet av arbetstillfällen i Karlsborg på grund av inskränkningar inom försvaret och andra försvarsberoende verksamhetsområden.

Synbarligen finns en ambition att förbehållslöst godta nedskärningar vid etablerade företag mot löften om omplacering av smärre, "udda" verksamhetsformer inom försvaret och förespeglningar om nyetablering av privata småföretag.

Hittills har inga kontakter förekommit mellan utredningsgrupper och Vanäsverkens personalorganisationer, vilket kan förefalla märkligt om i något fall målet är att kunna erbjuda nya anställningar, på grund av de spekulationer om friställningar vid Vanäsverken som förekommit.

De försvarsanknutna verksamhetsformerna torde knappast kunnat erbjuda anställningsalternativ för Vanäsverkens personal.

Etableringsförsök inom Karlsborgs kommun som förekommit under den senaste 25-årsperioden visar ett dystert facit.

Endast ett företag (ganska litet) har lyckats leva vidare inom kommunen under mer än någon förhållandevis kort period.

Det senast etablerade, som nådde en höjdpunkt med något över 100 anställda kommer inom kort att helt avveckla sin verksamhet inom kommunens gränser trots kontinuerliga kommunala subventioner.

Etablering som kunnat inordnas i Vanäsverkens organisation har i något fall kort diskuterats men i sådan form avvisats.

Vanäsverkens fortlevnad som ett stabilt basföretag i Karlsborgs kommun är av väsentlig betydelse för kommunen, vilket måste beaktas av regeringen och riksdag i den planering som styr verksamheten.

Likaså måste besinnas företagets betydelse för den svenska försvarsberedskapen med avseende på militär finkalibrig ammunition.

Vanäsverkens anställda kräver att nödvändiga åtgärder vidtas för bibehållande av företaget Vanäsverken på en godtagbar nivå inom Karlsborgs kommun.

Karlsborg den 20 november 1979

SF

Bernt Svensson

SALF

Sture Gustafsson

FCTF

Gunnar Borg

SACO

Lennart Bergman

Beläggingsbild för 1979-11-20
Vanäsverken

